

MUSIQA DARSLARIDA “IDROK XARITASI” METODINI

QO`LLASH

Qo`qon davlat universiteti katta o`qituvchi

S.S.Rasulova,

2-bosqich talabalari:

M. Ahnadaliyeva, Z.Kamilova, Sh. Mamuraliyeva

Pedagogik amaliyotda ta'lim metodlari muammosi dolzarb bo'lib qolmoqda. Olim-pedagoglar ta'lim jarayonini kuzatar ekan, o'qituvchi va o'quvchilarning faoliyat turlari nihoyatda xilma-xilligiga e'tibor qaratishgan. Aynan shu faoliyat turlari ta'lim metodlari deb ataladi. “Metod” atamasi yunoncha “methodos” so'zidan kelib chiqqan bo'lib, “haqiqat sari yo'l, usul” degan ma'noni bildiradi.

Pedagogikada “Ta'lim metodlari” tushunchasiga oid ko'plab ta'riflar mavjud. Ulardan ba'zilarini keltiramiz: “ta'lim metodlari – bu o'qituvchi va o'quvchilarning o'zaro bog'liq faoliyat usullari bo'lib, ular ta'lim jarayonining maqsad va vazifalarini hal etishga qaratilgan” (Yu.K. Babanskiy); “metodlar – bu ta'lim maqsadlariga erishish, vazifalarni hal etish yo'llari va usullari majmuasidir” (I.P. Podlasiy (Подлысий)); “Ta'lim metodi – bu o'qituvchi va o'quvchilarning sinovdan o'tgan, tizimli faoliyat strukturasidir, u ongli ravishda o'quvchining shaxsiyatida belgilangan o'zgarishlarni amalga oshirish uchun qo'llaniladi” (V. Okon(Оконь)). Shuningdek, ta'lim metodiga quyidagicha ta'rif berish mumkin: bu o'quv jarayonining subyekti va obyekti tomonidan amalga oshiriladigan, o'qitish, rivojlantirish va tarbiyalash maqsadlariga erishishga yo'naltirilgan tartibga solingan faoliyat usulidir. Bu ta'riflarning o'zidayoq metod ko'p qirrali hodisa sifatida, o'quv jarayonining yuragi, markazi sifatida namoyon bo'ladi. U

belgilangan maqsadlarga erishish mexanizmi bo'lib xizmat qiladi va ko'pincha ta'lim jarayonining yakuniy natijalarini belgilab beradi¹.

IDROK XARITA METODI- bu to'plangan ma'lumotlarning illyustratsiyasi. Boshqacha qilib aytadigan bo'lsak, bu mavzuni kontseptsiyalashda to'plangan tegishli mavzular yoki g'oyalarning tartibli tartibi. Bundan tashqari, talabalar va biznes bilan bog'liq odamlar uchun idrok xaritasining afzalliklari ortib bormoqda, chunki ular diagramma yordamida u bilan bog'liq katta ma'lumotlar va tafsilotlarni olmaguncha bitta mavzuni ishlab chiqishlari mumkin bo'lgan usul.

Xarita atamasi vizual diagrammalarni anglatish uchun ishlatilgan, bu erda mualliflar eslatmalarni qo'lda chizish orqali xaritalashni amalga oshirishlari mumkin. Bundan tashqari, idrok xaritasi muammolarni hal qilish va mavzuni bir butun sifatida tushunish paytida ma'lumotlarning tarmoqlarini yodlash uchun ajoyib texnikadir.

"Idrok xaritasi" atamasi dastlab Britaniya televideniyesi va muallifi Toni Buzan tomonidan 1974 yilda Bi-bi-si teleserialida taqdim etilgan. Oldinda, xarita ma'lumoti usuli dallanadigan va radial xaritalashdan foydalangan, bu esa professorlar, psixologlar, muhandislar va boshqa ko'plab mutaxassislar tomonidan vizualizatsiya, idrokiy hujum va muammolarni hal qilish tarixini yaratgan.

Oldinga intilayotgan Buzan, shuningdek, idrok xaritasini "donolik gullari" deb ataydi, chunki bu jarayon inson miyasining yashirin bilimlari va iste'dodlarini gullash uchun ishlaydi. Idrok xaritasi diagrammasining ahamiyati nimada? Bu savol sizni oddiy javobga olib kelishi mumkin, chunki fikrlarni vizual tasvirga aylantirish orqali birlashtirish inson miyasiga ma'lumotni tezda egallashga yordam beradi.

¹ Прокопьев, Н.В. Михалкович. Педагогика основы общей педагогики

Tadqiqotlariga asoslanib, talabalarning 80% fandagi kontsepsiya va g'oyalarni tushunishda idrok xaritasini foydali deb topadilar. Shu bilan birga, boshqa tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, idrok xaritalari kompyuter texnologiyalari va san'at The MindOnMap idrok xaritasining eng so'nggi, ammo eng qiziqarli usuli. Bundan tashqari, ushbu vizual fikrlash raqamli vositasi o'zining ajoyib mavzulari, maketlari, tugunlari, tarkibiy qismlari, uslublari, konturlari va tuvalidagi piktogrammalardan foydalangan holda sizni yanada hayajonlantiradi. Ehtimol, siz hali ham qog'oz xaritalarning afzalliklari va kamchiliklari haqida fikr yuritishingiz mumkin, ammo bir narsa aniqki, bu davrda odamlar texnologiyaga zarurat sifatida qaraydilar. Bu hatto eslatmalarni ham raqamlashtirish zarurligidan dalolat beradi. talabalarida samaraliroq ishlaydi.

Idrok xaritasining ham afzalliklari ham kamchiliklari mavjuddir.

Darhaqiqat, barchaning afzalliklaridan tashqari, kamchiliklari ham bor bo'lib, idrok xaritasining ba'zi ijobiy va salbiy tomonlarini o'rganamiz. Shunday qilib, siz idrok xaritasi texnologiyasidan foydalanish ehtiyojini muvozanatlashtira olasiz.

Idrok xaritasining afzalliklari quyidagilarni ko'rsatib o'tamiz.

Mind Booster - Idrok xaritasi ijodkorlikni ishga soladi. Shunday qilib, siz undan g'oyalarni siqib chiqarish uchun ongingizni kuchaytira olasiz.

Yorqin g'oyalarni yaratadi – Bu usul ham yorqin g'oyalarni olg'a suradi. Fikrlarni xaritalash bilan shug'ullanayotganingizda, siz kontsepsiyadan ajoyib ko'rinishlarni yaratayotganingizni bilmaysiz.

Murakkab g'oyalarni soddalashtiradi - Darhaqiqat, ong xaritasi asosiy g'oyani ajratadigan kichik mavzularni ishlab chiqarish orqali murakkab mavzuni soddalashtiradi.

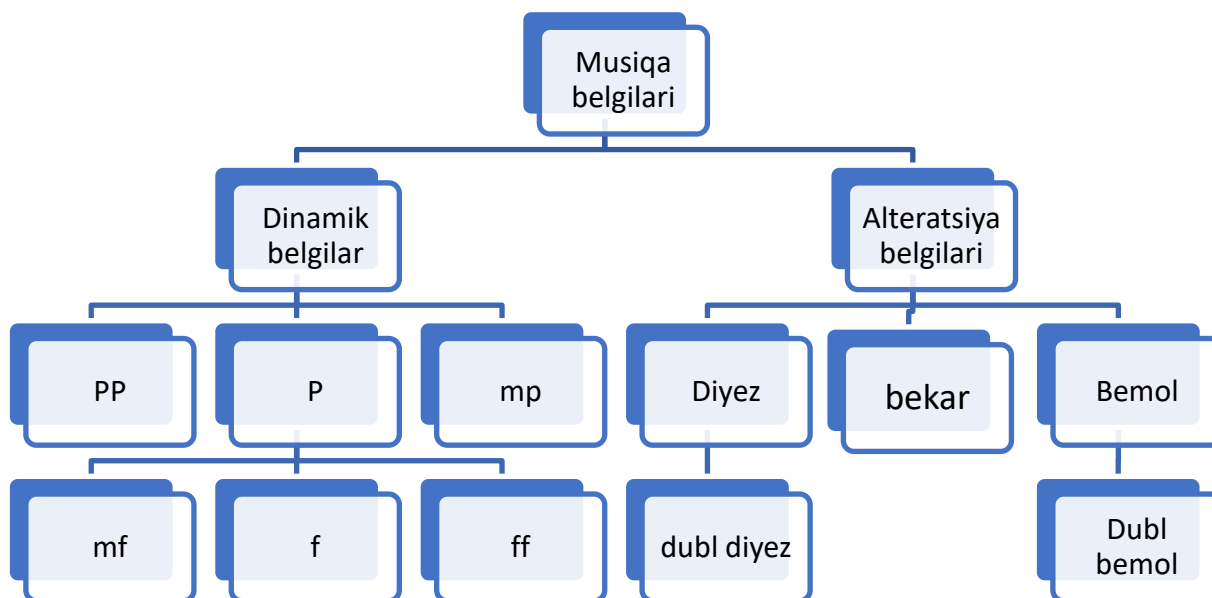
Hosildorlikni oshiradi - Albatta, unumdorlikni oshirish idrok xaritasining afzalliklaridan biridir. Fikrni xaritalash bilan jiddiy shug'ullanadigan odamlar buni tasdiqlaydilar, chunki bu usul ularni o'ylaydi va tartibli ishlaydi.

Shu bilan bir qatorda “Idrok xaritalasi”ning kamchiliklarini ham ko`rsatib o`tish joizdir.

Vaqt sarflaydi - Idrokni xaritalash qandaydir tarzda ko'p vaqtingizni oladi, ayniqsa siz yangi bo'lsangiz, chunki siz ko'proq va ko'proq qazishingiz kerak. Biroq, vaqt o'tishi bilan siz bunga ko'nikasiz va bu vaziyatdan o'ta olasiz.

Musika darslarida turli xil musiqa belgilarini o`rganish yuzasidan idrok xaritasini yaratish mumkin.

Xulosa o`rnida shuni aytish kerakki, ta`limning samaradorligini oshirishva yoshlarning mustaqil bilim olishlarini taominlash uchun ta`lim muassasalariga yaxshi tayyorgarlik ko`rgan va o`z sohasidagi bilimlarni mustaxkam egallashdan tashqari zamonaviy innovatsion-pedagogik texnologiyalarni va interfaol usullarni biladigan. Ulardan o`quv va tarbiyaviy mashg`ulotlarni tashkil etishda foydalanish qoidalarini biladigan o`qituvchilar pedagogik texnologiyalar va interfaol usullar bilan qurollantirish va olgan bilimlarini o`quv-tarbiyaviy mashg`ulotlarida qo`llash malakalarini uzluksiz oshirib borishni ko`zda tutadi. Davlat ta`lim standarti, o`quv dasturi, yangi avlod darsliklarini yaratilishi hamda madaniy rivojlanishni yuqori bosqichlarga ko`tarish, jahon hamjamiyati safidan munosib o`rin egallashga yo`naltirilgan ezgu maqsadlarni amalga oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Sabirovna, Rasulova Saida. "MUSIQA O 'QITISH DARSLARIDA DIDAKTIK PRINSIPLAR." *Conferencea* (2022): 44-47.
2. Sabirovna, Rasulova Saida. "PREPARATION OF MUSIC TEACHERS FOR INNOVATIVE EDUCATIONAL ACTIVITIES." *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 *Impact factor: 7.429* 11.10 (2022): 351-353.
3. Расулова, С. С. "МУЗЫКАЛЬНО-РИТМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ШКОЛЬНИКОВ В КОНТЕКСТЕ ШКОЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ." *ТРАДИЦИИ И ИННОВАЦИИ В НАЦИОНАЛЬНЫХ СИСТЕМАХ ОБРАЗОВАНИЯ*. 2021.
4. Sabirovna, Rasulova Saida. "BASIC PRINCIPLES OF VOCAL PEDAGOGY." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.11 (2022): 812-815.
5. Askarova, S. M. (2023). Internet ethics and internet ethics in the information society. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 11(3), 63-65.
6. Аскарлова, Сохибахон Мухаммаджоновна. "Особенности певческого мастерства школьников в подростковом возрасте." *Oriental Art and Culture* 4.1 (2023): 874-878.
7. Askarova, S. "DEFECTS IN THE VOICE OF PUPILS AND WAYS TO ELIMINATE IT." *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal* 10.11 (2022): 418-420.
8. Askarova, S. M. "EDUCATION OF SINGING SKILLS IN PRESCHOOL CHILDREN." (2023).

9. Asqarova, S. "XOR VA XORSHUNOSLIK FANI DARSLARIDA KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH." Eurasian Journal of Academic Research 2.7 (2022): 62-65.

10. Sohibaxon, Askarova. "PECULIARITIES OF ORGANIZATION OF MUSICALRHYTHMIC ACTIVITY IN MUSIC CULTURE CLASSES." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.3 (2023): 536-539.

11. Mukhammadzhonovna, Askarova Sohibakhon, and Kusherbayev Zhanbolat Asetovich. "MORAL EDUCATION OF STUDENTS THROUGH THE ART OF MUSIC AND SINGING." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 12.02 (2023): 12-16.